ЦЕНТРАЛНА ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ

МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ

на Централната избирателна комисия по прилагане на Изборния кодекс за секционните избирателни комисии в страната за изборите за народни представители на 4 април 2021 г. при гласуване с хартиени бюлетини, приети с Решение № 2261-НС от 19 март 2021 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

II. ПРЕДИЗБОРЕН ДЕН – 3 април 2021 г.
1. Получаване на изборните книжа и материали
2. Действия по подготовка на изборното помещение
3. Действия по подготовка на пространството пред изборното помещение и на сградата, в която се помещава избирателната секция
4. Охрана на изборните помещения
5. Съдействие от кмета на общината/района

III. ИЗБОРЕН ДЕН – 4 април 2021 г.
1. Откриване на изборния ден
2. Отваряне на изборното помещение
3. Действия след отварянето на помещението
4. Допускане до гласуване на избирателите. Гласуване
4.1. Документи за гласуване
4.2. Проверка дали избирателят е вписан в избирателния списък
4.3. Действия на СИК, ако избирателят не фигурира в избирателния списък и е вписан в Списъка на заличените лица
5. Дописване на избиратели в изборния ден
5.1. Дописване в допълнителната страница на избирателния списък (под чертата) в изборния ден
5.2. Дописване в изборния ден на избиратели в избирателни списъци в лечебни заведения, домове за стари хора, други специализирани институции и места за задържане
6. Гласуване с придружител. Списък за допълнително вписване на придружителите
7. Оспорване на отказ за допускане до гласуване и за вписване в изборния ден
8. Предоставяне на бюлетина на избирателя и гласуване с хартиена бюлетина
9. Запълване на избирателната кутия
10. Гласуване при сгрешена бюлетина
11. Гласуване при показан и заснет вот, бюлетини с несъответстващ номер (недействителни бюлетини)
12. Закриване на изборния ден

IV. ПРЕБРОЯВАНЕ НА ГЛАСОВЕТЕ И ПОПЪЛВАНЕ НА ПРОТОКОЛА С РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ГЛАСУВАНЕТО – Приложение № 97-НС-х
1. Попълване на Част I от протокола
2. Преброяване на бюлетините (гласовете) и попълване Част II от протокола
2.1. Преброяване на бюлетините (гласовете) за партии, коалиции и независими кандидати
2.2. Преброяване на предпочитанията (преференциите) и попълване на т. 8 от протокола (част II, лист 2)
3. Пренасяне на данните от черновата в протокола на СИК – Приложение № 97-НС-х
4. Копиране на протокола на СИК

V. ДЕЙСТВИЯ НА СИК СЛЕД ПОПЪЛВАНЕ НА ПРОТОКОЛА
1. Опаковане на бюлетините и другите изборни книжа
2. Транспортиране на изборните книжа и материали след обявяване на резултатите от гласуването в секцията
3. Приемане и обработка на секционните протоколи от РИК
4. Предаване на торбите с бюлетините и останалите изборни книжа и материали на общинската администрация

VI. ЛИЦА, КОИТО ИМАТ ПРАВО ДА ПРИСЪСТВАТ ПО ВРЕМЕ НА РАБОТАТА НА СИК В ПРЕДИЗБОРНИЯ И ИЗБОРНИЯ ДЕН. ЛЕГИТИМАЦИЯ И ОТЛИЧИТЕЛНИ ЗНАЦИ

VII. ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ ПРИ ОБРАБОТВАНЕТО ИМ ОТ СИК В ИЗБОРНИЯ ПРОЦЕС

ПРИЛОЖЕНИЯ:

Приложение 1: Образец на протокол на СИК за вземане на решения
Приложение 2: Протокол на СИК - Приложение № 97-НС-х
Приложение 3: Чек лист - Списък на действията на СИК в деня преди изборите
Приложение 4: Чек лист - Действия на СИК в изборния ден. Откриване на изборния ден
Приложение 5: Чек лист - Действия на СИК по допускане на избирателите да гласуват
Приложение 6: Чек лист - Действия на СИК при гласуването с хартиени бюлетини
Приложение 7: Чек лист - Определяне на действителните гласове (бюлетини) при попълване на протокола на СИК
Приложение 8: Чек лист - Определяне на недействителните гласове (бюлетини) при попълване на протокола на СИК

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Настоящите Методически указания целят да гарантират точното и еднакво прилагане на разпоредбите на Изборния кодекс от секционните избирателни комисии (СИК) и да дадат практически насоки при работата им в изборния процес.

Секционните избирателни комисии изпълняват правомощията си от деня на назначаването им до приключване на изборите и предаването в районните избирателни комисии (РИК) на протоколите с резултатите от гласуването, избирателните списъци, декларации, списъци на заличените лица и за допълнително вписване на придружителите, протоколите за предаване на сгрешен формуляр и приемане на нов формуляр на протокол на СИК, протоколите с решенията на СИК и особените мнения, а в общинската администрация – на торбата с бюлетините, с печата на СИК и останалите изборни книжа, материали и поставянето на видно място пред секцията на копие от подписания протокол с изборните резултати.

Членовете на СИК се освобождават от служебните или трудовите им задължения за деня преди изборите, за изборния ден и за следващия ден. За това време те ползват по свой избор неплатен служебен отпуск, който се зачита за трудов или служебен стаж по специалността, или по тяхно искане – полагащия им се платен годишен отпуск. Изплащането на възнаграждения на членовете на СИК, регистрирани като безработни и/или с право на социално подпомагане, не ги лишава от получаване на обезщетение или помощи, както и не се изисква изменение на декларираните вече от тях обстоятелства.

Членовете на СИК при изпълнение на своите функции са длъжностни лица по смисъла на Наказателния кодекс.

Членовете на СИК не могат да носят отличителни знаци на партия, коалиция или инициативен комитет, а също и да участват в предизборна агитация.

Заседанията на СИК са законни, ако на тях присъстват повече от половината от състава им.

Брой на назначените членове на СИК	**9**	**8**	**7**	**6**	**5**	**4**	**3**
Брой на присъстващите членове, осигуряващи кворум за провеждане на заседанията	**5**	**5**	**4**	**4**	**3**	**3**	**2**

Заседанията на СИК се ръководят от председателя, а в негово отсъствие от заместник-председателя.

Решенията на комисията се вземат с мнозинство 2/3 от присъстващите членове.

Брой на присъстващите членове на СИК	**9**	**8**	**7**	**6**	**5**	**4**	**3**
Предложението се приема, ако за него са гласували „ЗА”	**6**	**6**	**5**	**4**	**4**	**3**	**2**

Решенията на комисията се приемат с поименно гласуване, което се отразява в протокола, като се вписват имената на членовете, гласували „ЗА“ и „ПРОТИВ“. Не се допуска гласуване „въздържал се“.

При провеждане на заседания и вземане на решения СИК съставя примерен протокол по образец – приложение към методическите указания.

Решенията на СИК могат да бъдат оспорени пред РИК, която се произнася в рамките на един час, но не по-късно от края на изборния ден.

Членовете на СИК са длъжни да подпишат протокола с изборните резултати след установяване на резултатите от гласуването и попълване на протокола. При отказ за подписване на протокола членовете на СИК носят административнонаказателна отговорност по Изборния кодекс.

Неподписването на протокола от член на комисията не го прави недействителен.

II. ПРЕДИЗБОРЕН ДЕН - 3 април 2021 г.

1. Получаване на изборните книжа и материали

В предизборния ден – 03.04.2021 г., определен с решение на РИК член и длъжностно лице от общинската администрация, определено със заповед на кмета на общината/района/кметството, предават на председателя на СИК бюлетините и другите изборни книжа и материали в присъствието на зам.-председател, секретар и членове на СИК, както следва:

1.1. Избирателни списъци:

- Приложение № 1-НС;
- Приложение № 2-НС – за гласуване с подвижна избирателна кутия;
- Приложение № 3-НС – за гласуване в лечебни заведения, домове за стари хора и други специализирани институции (предава се на СИК от ръководителя на лечебното заведение/дома/специализираната институция);
- Приложение № 4-НС – за гласуване в местата за изтърпяване на наказание лишаване от свобода и за задържане (предава се на СИК от ръководителя на мястото за изтърпяване на наказание лишаване от свобода и за задържане);
- Приложение № 5-НС – за гласуване на плавателни съдове, плаващи под български флаг (предава се на СИК от капитана на плавателния съд).

1.2. Избирателни кутии и отделни непрозрачни кутии за отрязъците с номерата от бюлетините.

1.3. Кочани с хартиени бюлетини за гласуване (първият и последният номер на бюлетините от кочана се вписват в протокола за предаването и приемането на изборните книжа и материали).

1.4. Формуляр на списък за допълнително вписване на придружителите (Приложение № 72-НС).

1.5. Списък на заличените лица (Приложение № 7-НС).

1.6. Формуляр на списък на лицата, получили копие от подписания протокол на СИК (Приложение № 86-НС).

1.7. Формуляр на протокола на СИК (Приложение № 97-НС-х), запечатан в плик.

1.8. Формуляри на чернови на протоколите на СИК.

1.9. Бланки-чернови за преброяване на преференциите (предпочитанията) за всяка от кандидатските листи на партии и коалиции.

1.10. Печат на СИК (в запечатан плик).

1.11. Протокол за маркиране на печата на СИК (Приложение № 82-НС).

1.12. Образци на декларациите (Приложение № 17-НС).

1.13. Копирна техника, консумативи и други помощни и технически материали:

- два големи плика с надписи „Плик № 1-НС – Списъци на СИК № …" и „Плик № 2-НС – Протоколи на СИК № …", които са подпечатани с печата на общината;

- хартиени ленти за запечатване на избирателната кутия и кутията за отрязъците;

- хартиени ленти за запечатване на изборните помещения, подпечатани с печата на общината;

- химикалки, пишещи със син цвят; калкулатори; линийки; маркери; лепило; тиксо; ветроупорни или електрически фенери; канапи; опаковъчна хартия; торби; кабелни връзки тип „свинска опашка" за завързване на торбите и други, за осигуряване на нормалното протичане и приключване на изборния процес в избирателната секция;

- отличителни знаци за членовете на СИК.

1.14. Образци на протоколи от заседание на СИК (Приложение № 1 към методическите указания);

1.15. Чек листове с действията на СИК (приложения от № 3 до № 8 към методическите указания);

1.16. Други документи и материали по решение на ЦИК.

Председателят на СИК (при отсъствие на председателя, на зам.-председателя или на секретаря на СИК), съответно на ПСИК, член на РИК, определен с нейно решение, и кметът на общината/района/кметството или определено от него със заповед длъжностно лице от общинската администрация подписват:

- протокол за предаване и приемане на избирателния списък на СИК (Приложение № 73-НС за СИК, съответно Приложение № 74-НС за ПСИК;

- протоколът Приложение № 75-НС се получава от СИК от ръководителя на съответното заведение/институция/място за задържане;

- протокол за предаване и приемане на изборните книжа и материали на СИК (Приложение № 77-НС за СИК и Приложение № 78-НС за ПСИК).

Протоколът за предаване и приемане на избирателния списък и на изборните книжа и материали се подписва от капитана на плавателния съд и СИК (Приложение № 5-НС и Приложение № 81-НС за СИК на плавателен съд под българско знаме).

Фабричният номер на формуляра на протокола за установяване на изборните резултати се вписва в протокола за предаването и приемането на изборните книжа и материали (приложения № 77-НС, № 78-НС и № 81-НС). Ако има разлика във фабричните номера на отделните листи на протокола, това обстоятелство се описва в предавателния протокол.

Формулярът на протокола за установяване на изборните резултати се предава запечатан в плик по начин, който позволява да се види само фабричният

му номер. Пликът се подпечатва и подписва от членовете на РИК **преди** поставяне в него на формуляра на протокола.

Печатът на СИК/ПСИК се предава в запечатан плик, който се подписва от председателя на СИК/ПСИК, длъжностното лице от общинската администрация и член на РИК. Пликът с печата не се отваря. Отваря се при откриване на изборния ден в секцията – 4 април 2021 г.

В протокола за предаването и приемането на изборните книжа и материали (приложения № 77-НС, № 78-НС и № 81-НС) в т. 4 в текста „Кочан от №… до №…“ се вписва първият и последният фабричен номер на бюлетините от съответния кочан.

Протоколите за приемане и предаване на избирателния списък и изборните книжа и материали се съставят и подписват в три еднообразни екземпляра – за СИК, за РИК и за общинската/районната администрация.

След подписване на протоколите отговорността за опазване на изборните книжа и материали носи членът на ръководството на СИК, приел книжата и материалите.

Забранява се предварителното раздаване на изборни книжа и материали.

2. Действия по подготовка на изборното помещение

Изборните помещения се оборудват от общинската администрация с работни места за членовете на СИК, за да се осигури свободно поставяне на избирателните списъци, кутията за гласуване, място за бюлетините, печата на СИК, кутията с отрязъците от бюлетините, както и копирната техника. Осигуряват се и места за наблюдатели, застъпници, представители на партии, коалиции и инициативни комитети.

Поставя се кабина за гласуване, при възможност да бъде поставена така, че входът й да е обърнат към стената, за да се избегне докосване от избирателите на пердето на входа на кабината. Кабината трябва да е добре осветена и завесите да са от непрозрачен плат в неутрален цвят с височина, осигуряваща тайната на гласуването. Кабината се поставя така, че да се осигури тайната на гласуването и гласуването на избиратели с увредено зрение или със затруднения в придвижването.

На всяка секция се предоставя кутия за гласуване и кутия за отрязъците от бюлетините.

Когато в сградата има секции, разположени над първия етаж, една от секциите на първия етаж (партер) с най-малък брой избиратели се определя с решение на РИК за гласуване на лица с увредено зрение и затруднения в придвижването.

В кабината за гласуване се поставят маса, стол и химикалка, пишеща със син цвят.

В кабината за гласуване се поставят:

- табло, на което с големи букви е указано, че избирателят може да изрази своя вот само със знак „Х“ или „V“, поставени с химикалка, пишеща със син цвят;
- табло, на което са изписани имената и номерата в кръгче на кандидатите съгласно подредбата им в листата, регистрирана в РИК;

- табло с указание, че избирателят може да постави в кръгчето с номера, с който е регистриран избраният от него кандидат от избраната от него кандидатска листа на партия или коалиция, знак „Х“ или „V“, който показва по еднозначен начин неговото предпочитание (преференция) за този кандидат.

Таблата се поставят в кабината за гласуване, на стената срещу входа на кабината, като долният край на листа е не по-високо от 150 см (+/- 5 см) от пода.

Членовете на СИК подреждат масите, столовете, кабините за гласуване и останалите помощни материали, които ще се използват в изборния ден, по начин и ред, позволяващ незабавното започване на изборния ден.

Бюлетините не се откъсват от кочана предварително преди началото на изборния ден.

Пликът с печата на СИК се отваря преди откриване на изборния ден.

3. Действия по подготовка на пространството пред изборното помещение и на сградата, в която се помещава избирателната секция

3.1. След получаване на изборните книжа и материали всяка СИК е длъжна да постави **пред изборното помещение** информационно табло, на което поставя:

- образец от бюлетините за гласуване (за целта СИК ползва бюлетина за гласуване, върху лицевата страна на която се изписва текст „ОБРАЗЕЦ“). **Образецът се изготвя и поставя на таблото при откриването на изборния ден**;
- всички писмени решения на СИК;
- телефоните за връзка и подаване на сигнали до районно управление на МВР и до дежурния районен прокурор;
- телефон за връзка с РИК и РЗИ;
- табло, в което е указано, че избирателят може да изрази своя вот само със знак „Х“ или „V“, поставени с химикалка, пишеща със син цвят;
- табло, на което са изписани имената и номерата в кръгче на кандидатите съгласно подредбата им в листата, регистрирана в РИК;
- табло с указание, че избирателят може да постави в кръгчето с номера, с който е регистриран избраният от него кандидат от избраната от него кандидатска листа на партия или коалиция, знак „Х“ или „V“, който показва неговото предпочитание (преференция) за този кандидат;
- указателна табела, на която се изписва номерът на секцията и отдолу – административните адреси от населеното място, които обхваща секцията.

3.2. На видно място на входа на сградата, в която се помещават СИК, се поставят указателни табели, върху които се изписват номерата на секциите в сградата и етажът, на който се намират.

3.3. На всеки етаж в сградата се поставят указателни табели с номерата и местонахождението на избирателните секции на съответния етаж.

3.4. На входа на сградата, в която се помещават СИК, се поставя табела и други обозначителни знаци, които да насочат избирателите с увредено зрение или със затруднения в придвижването към секцията за гласуване на избиратели с увредено зрение или със затруднения в придвижването.

Непосредствено пред определената секция за гласуване на избиратели с увредено зрение или със затруднения в придвижването се поставя табела, на

която се отбелязва допълнителното предназначение на секцията и международният знак за лица с увреждания.

4. Охрана на изборните помещения

След проверката и подреждането на изборното помещение присъстващите членове на СИК го заключват и запечатват с хартиена лента (подпечатана с печата на общината), на която се подписват.

Изборните помещения се охраняват отвън от служители на Министерството на вътрешните работи.

5. Съдействие от кмета на общината/района

Кметът снабдява членовете на СИК със списък с имената на членовете и телефонните номера за връзка помежду им, както и телефоните за връзка с РИК и с общинската администрация.

Кметът осигурява превозно средство за придвижване до секцията на избиратели с увредено зрение и затруднения в придвижването.

Кметът осигурява помещение за работата на подвижната СИК. Осигурява и превозното средство за придвижване на членовете до домовете на избирателите, така че то да побира членовете на ПСИК и кутията за гласуване.

Кметът осигурява също и транспортното средство за придвижване на членовете на СИК до РИК за предаване на протоколите с резултатите от гласуването и другите изборни книжа.

III. ИЗБОРЕН ДЕН – 4 април 2021 г.

1. Откриване на изборния ден

Изборният ден се открива в 7,00 часа на 4 април 2021 г., но не по-късно от 8,00 часа (ако в 7,00 часа не са се явили повече от половината членове на СИК).

2. Отваряне на изборното помещение

Членовете на СИК следва да се съберат пред секцията поне 10-15 минути преди 7,00 часа. При липса на член на комисията – по телефона се установява дали ще се яви или не.

За да се отвори изборното помещение, трябва да присъстват повече от половината членове на комисията.

Брой на назначените членове на СИК	**9**	**8**	**7**	**6**	**5**	**4**	**3**
Брой на присъстващите членове, необходими за отваряне на изборното помещение	**5**	**5**	**4**	**4**	**3**	**3**	**2**

Ако не са се явили повече от половината от членовете на комисията – НЕ СЕ ОТВАРЯ изборното помещение. Председателят на СИК уведомява РИК кой член на СИК отсъства. **Председателят на СИК трябва да разполага с телефонните номера на членовете на СИК и РИК (снабдява се от общинската администрация предварително).**

Ако в 7,00 ч. са се явили повече от половината от членовете на комисията, но не се е явил председателят, изборното помещение се разпечатва и изборният ден се открива от заместник-председателя, за което се уведомява РИК. Това обстоятелство се вписва и в протоколите на секционната избирателна комисия с изборните резултати.

Ако до 8,00 часа не се явят всички членове, РИК назначава нови членове на мястото на неявилите се от същата квота.

При отсъствие на председателя РИК назначава зам.-председателя за председател, а член на СИК за зам.-председател. При отсъствие на зам.-председателя или секретаря РИК назначава член на СИК да заеме съответната длъжност. При отсъствие и на тримата членове от ръководството на СИК, РИК назначава председател, зам.-председател и секретар на СИК.

3. Действия след отварянето на помещението

3.1. СИК проверява:

- дали са налице избирателните списъци, бюлетините и изборните книжа и материали;
- дали избирателните кутии, кутията за отрязъците от бюлетините са празни и изправни;
- дали в кабината за гласуване са поставени информационните табла и химикалка, пишеща със син цвят;
- дали пред изборното помещение са поставени информационни табла съдържащи информацията по т. 3.1 от раздел II.

3.2. Членовете на СИК разпределят помежду си функциите, които ще изпълняват в изборния ден, с решение, за което се съставя протокол.

3.3. Председателят на СИК или определен с решение на комисията член разпечатва плика с печата на комисията. Печатът се маркира по уникален начин (**като се наранява част от него на произволно място**). За маркирането се съставя протокол – Приложение № 82-НС, който съдържа най-малко три отпечатъка от маркирания печат и се подписва от присъстващите членове на СИК.

3.4. След проверката избирателната кутия и кутията за отрязъците от бюлетините се запечатват с хартиени ленти, подписани от присъстващите членове на комисията и подпечатани с печата на комисията.

3.5. Председателят разпечатва пакета с бюлетините, откъсва една бюлетина от кочана, с големи букви по диагонал изписва „ОБРАЗЕЦ“ и я залепва като образец на таблото пред избирателната секция.

3.6. След приключване на подготовката председателят обявява изборния ден за открит и гласуването започва.

3.7. Членовете на СИК са длъжни да поставят и носят предоставените им отличителни знаци, съответстващи на длъжността им, по образец, утвърден от ЦИК, както и да спазват предписаните противоепидемични мерки.

4. Допускане до гласуване на избирателите. Гласуване

Гласуването се извършва по избирателни списъци.

СИК допуска избирателите в кабината за гласуване един по един.

4.1. Документи за гласуване

При гласуването избирателите удостоверяват самоличността си пред СИК с лична карта или личен (зелен) паспорт (само за родените до 31.12.1931 г. включително).

В случай че срокът на валидност на личната карта е изтекъл в периода от 13 март 2020 г. включително до датата на изборите, избирателят се допуска до гласуване, като не се изисква да представи удостоверение за издаване на лични документи по чл. 263 ИК от районното управление на МВР.

Гласуват с лична карта и ученическа книжка/студентска книжка, заверена за съответната учебна година/семестър или уверение, явилите се в секция по избор в населеното място, където се обучават ученици и студенти (редовно обучение), включително курсанти, дипломанти, докторанти, специализанти, когато то е различно от населеното място по постоянния им адрес.

НЕ СЕ ДОПУСКА гласуване със свидетелство за правоуправление на МПС или задграничен паспорт.

Ако личната карта е повредена или избирателят заяви, че е изгубена, унищожена, откраднатa или в процес на издаване, той трябва да представи на СИК оригинално удостоверение за издаване на лични документи по чл. 263, ал. 1 ИК със снимка, издадено от съответното районно управление на МВР. След като избирателят гласува и се подпише в избирателния списък, членът на СИК отбелязва върху удостоверението „гласувал в избирателна секция №… на 4 април 2021 г.“ и удостоверението се връща на избирателя. В случай че избирателят не представи удостоверение по чл. 263, ал. 1 ИК, същият не се допуска до гласуване.

4.2. Проверка дали избирателят е вписан в избирателния списък

Първо. Избирателят предава на член на СИК документа си за самоличност.

Второ. Членът на СИК проверява дали избирателят фигурира в избирателния списък, след което сравнява имената (собствено, бащино и фамилно) и постоянния адрес от личната карта/зеления паспорт с отпечатаните в избирателния списък БЕЗ ДА ГИ ЧЕТЕ НА ГЛАС.

Трето. Членът на СИК задължително вписва в избирателния списък ЕГН, вида и номера на документа за самоличност. НЕ ЧЕТЕ И НЕ ДИКТУВА НА ГЛАС.

Ако установи разлика между някое от имената на избирателя в документа за самоличност, съответно удостоверението за издаване на лични документи (по чл. 263, ал. 1 ИК), и имената, вписани в избирателния списък (при съвпадане на постоянния адрес), членът на СИК записва имената от документа за самоличност в графата „Забележки“ на избирателния списък.

4.3. Действия на СИК, ако избирателят не фигурира в избирателния списък и е вписан в Списъка на заличените лица

Първо: Когато членът на СИК не намери името на избирателя в избирателния списък, задължително проверява дали името му е вписано в Списъка на заличените лица.

Всяка секция разполага със Списък на заличените лица.

В списъка на заличените лица (Приложение № 7-НС) са включени лица, които нямат право да гласуват, като срещу името на лицето е отбелязана причината, поради която са включени в списъка с едно от следните съкращения: **„ПО“, „МП“, „НА“, „УГДМ”, „МВнР“.**

- „ПО“ – означава, че лицето е поставено под запрещение, няма избирателни права и не може да гласува;

- „МП“ – означава, че лицето в момента изтърпява наказание „лишаване от свобода“, няма избирателни права и не може да гласува;

- „НА“ – означава, че избирателят е включен в списък по настоящ адрес и следва да гласува в секцията по настоящия си адрес;

- „УГДМ” – означава, че избирателят се е снабдил с удостоверение за гласуване на друго място. Такъв избирател може да гласува само ако представи УГДМ, което се прилага към избирателния списък, а избирателят се дописва в допълнителната страница на избирателния списък (под чертата) и причината за дописването се отбелязва в графа „Забележки“, където се вписва „УГДМ”;

- „МВнР“ – означава, че избирателят е вписан в списък за гласуване извън страната;

Второ: Ако името на избирателя е вписано в Списъка на заличените лица, членът на СИК проверява причината за вписването в този списък и му разяснява:

4.3.1. Ако срещу името на лицето е вписано „ПО“, „МП“ или „НА“, членът на СИК връща документа му за самоличност и го уведомява, че не може да гласува. Уведомява го, че може да гласува само ако представи удостоверение от общината или кметството по чл. 40 ИК – Приложение № 15-НС, че основанието за включването му в списъка на заличените лица е отпаднало или не е налице. Ако такъв избирател се върне в избирателната секция и представи оригинално удостоверение, издадено от общината, той се допуска да гласува по следния ред:

- членът на СИК заличава името на избирателя от списъка на заличените лица, като прекарва хоризонтална черта през името и другите данни на избирателя и отбелязва срещу тях „удостоверение по чл. 40 ИК“;

- избирателят попълва декларация по образец – Приложение № 17-НС, че не е гласувал и няма да гласува на друго място;

- членът на СИК вписва имената и другите му данни от документа за самоличност в допълнителната страница на избирателния списък (под чертата);

- членът на СИК взема удостоверението и декларацията и след края на изборния ден ги прилага към избирателния списък;

- в графа „Забележки“ на избирателния списък членът на СИК отбелязва основанието за вписване – „удостоверение по чл. 40 ИК“;

- след гласуване, избирателят се подписва в избирателния списък (под чертата).

4.3.2. Ако срещу името на лицето е вписано „УГДМ” или „МВнР“ той се допуска да гласува като попълни декларация по образец – Приложение № 17-НС, без да е необходимо да представя удостоверение от общината. Заличаването на името на избирателя от списъка на заличените лица и вписване на данните му в допълнителната страница на избирателния списък (под чертата) се извършва

по предходния ред. В графа „Забележки“ на избирателния списък членът на СИК отбелязва основанието за вписване, където се вписва – „УГДМ“, съответно „МВнР“. Тези лица предават на СИК оригинала на удостоверението за гласуване на друго място (УГДМ) – Приложение № 19-НС, което се прилага към избирателния списък. След гласуване, избирателят се подписва в избирателния списък (под чертата).

5. Дописване на избиратели в изборния ден

5.1. Дописване в допълнителната страница на избирателния списък (под чертата) в изборния ден

Това е страницата, която започва след края на избирателния списък с подписите на кмета и секретаря на общината/района.

СИК вписва в избирателния списък (под чертата) и допуска да гласуват само следните лица:

- лицата, снабдени с удостоверение за гласуване на друго място (УГДМ) – Приложение № 19-НС, членове на ЦИК, РИК, наблюдатели и кандидати, които гласуват в секция, различна от секцията по постоянния им адрес, след представяне на УГДМ;
- лицата, снабдени с удостоверение за гласуване на друго място (УГДМ) – Приложение № 19-НС, членове на ЦИК, РИК, наблюдатели и кандидати, които са се явили в секцията по постоянния си адрес и срещу името на които в Списъка на заличените лица е отбелязано „УГДМ“ гласуват, след представяне на УГДМ – Приложение № 19-НС и декларация по образец – Приложение № 17-НС, че не са гласували и няма да гласуват на друго място;
- лицата, които са се явили в секцията по постоянния си адрес, срещу името на които в Списъка на заличените лица е отбелязано „МВнР“ гласуват, след представяне на декларация по образец – Приложение № 17-НС, че не са гласували и няма да гласуват на друго място. *(За тези лица не се изисква да представят удостоверение от общината или кметството по чл. 40 ИК – Приложение № 15-НС)*;
- лицата, които са се явили в секцията по постоянния си адрес, срещу името на които в Списъка на заличените лица е отбелязано „ПО“, „МП“ или „НА“ гласуват, след представяне на **удостоверение от общината** или кметството по чл. 40 ИК – Приложение № 15-НС, и на декларация по образец – Приложение № 17-НС, че не са гласували и няма да гласуват на друго място;
- членовете на СИК/ПСИК и охраната на съответната секция, които обслужват секция, различна от тази по постоянния им адрес гласуват, след като представят декларация по образец – Приложение № 17-НС, че не са гласували и няма да гласуват на друго място. В графа „Забележки“ на избирателния списък членът на СИК отбелязва основанието за вписване – „чл. 233 ИК“;
- избиратели с увредено зрение или затруднения в придвижването, които гласуват в избрана от тях секция или в секция, предназначена за тях на първия етаж (партер) в изборния район по постоянния им адрес гласуват, след представяне на декларация по образец – Приложение № 17-НС, че не са гласували и няма да гласуват на друго място. В графа „Забележки“ на избирателния списък членът на СИК отбелязва основанието за вписване – „чл. 235 ИК“;

- ученици или студенти редовно обучение (включително курсанти, дипломанти, докторанти, специализанти) се дописват в секция по техен избор в населеното място, където се обучават, когато то е различно от населеното място по постоянния им адрес и гласуват, след представяне на документ за самоличност и:

а) надлежно заверена от учебното заведение където се обучават за съответната учебна година ученическа книжка или за съответния семестър студентска книжка или издадено уверение, което да послужи пред СИК;

б) декларация по образец – Приложение № 17-НС, че не са гласували и няма да гласуват на друго място.

След като ученикът или студентът гласува, в ученическата/студентската книжка/уверението се вписват датата на изборите и текст „гласувал“ така, че да не засяга текста на документа. Книжката или уверението се подписват от председателя или секретаря и един член на СИК и се подпечатват с печата на СИК, след което се връщат на ученика/студента. В графа „Забележки“ на избирателния списък членът на СИК отбелязва основанието за вписване – „чл. 241 ИК“;

- избиратели, заличени от избирателния списък, тъй като са вписани в избирателни списъци в лечебни заведения, домове за стари хора и други специализирани институции, които в изборния ден се намират извън тях, се дописват по постоянния им адрес и гласуват, след представяне на удостоверение – Приложение № 16-НС, издадено от ръководителя на лечебното заведение/дома, и декларация по образец – Приложение № 17-НС, че не са гласували и няма да гласуват на друго място. В графа „Забележки“ на избирателния списък членът на СИК отбелязва основанието за вписване – „Удостоверение № 16-НС“. *(Тези избиратели не са вписани в Списъка на заличените лица, но са зачертани в избирателния списък)*;

- избиратели, заличени от избирателния списък, тъй като са вписани в избирателни списъци в местата за изтърпяване на наказание лишаване от свобода и за задържане, които в изборния ден се намират извън тях, се дописват по постоянния им адрес и гласуват, като представят удостоверение за дописване в избирателния списък по постоянен адрес – Приложение № 16-НС, издадено от ръководителя на мястото, и декларация по образец – Приложение № 17-НС, че не са гласували и няма да гласуват на друго място. В графа „Забележки“ на избирателния списък членът на СИК отбелязва основанието за вписване – „Удостоверение № 16-НС“. *(Тези избиратели не са вписани в Списъка на заличените лица, но са зачертани в избирателния списък)*;

- избиратели, вписани в избирателни списъци на плавателни съдове под българско знаме, които в изборния ден се намират извън тях, се дописват по постоянния им адрес и гласуват, като представят удостоверение за дописване в избирателния списък по постоянен адрес – Приложение № 16-НС, издадено от капитана на плавателния съд и декларация по образец – Приложение № 17-НС, че не са гласували, и няма да гласуват на друго място. В графа „Забележки“ на избирателния списък членът на СИК отбелязва основанието за вписване – „Удостоверение № 16-НС“. *(Тези избиратели не са вписани в Списъка на заличените лица, но са зачертани в избирателния списък)*;

- лицата явили се в секцията по постоянния си адрес, които не фигурират

в избирателния списък, но имат право да избират *(български граждани, навършили 18 г., които не са под запрещение и не изтърпяват наказание лишаване от свобода)* и не са вписани в Списъка на заличените лица, се дописват в избирателния списък и гласуват, след като представят документ за самоличност и декларация по образец – Приложение № 17-НС, че не са гласували и няма да гласуват на друго място. В графа „Забележки“ на избирателния списък членът на СИК отбелязва основанието за вписване – „чл. 264 ИК“.

5.2. Дописване в изборния ден на избиратели в избирателни списъци в лечебни заведения, домове за стари хора, други специализирани институции и места за задържане

- постъпилите в лечебни заведения, домове за стари хора и други специализирани институции за предоставяне на социални услуги лица, след съставяне на избирателния списък от ръководителите им се дописват в изборния ден и гласуват, след представяне на декларация по образец (Приложение № 17-НС), че не са гласували и няма да гласуват на друго място. По този ред се дописват и задържаните след съставяне на избирателния списък в местата за изтърпяване на наказание лишаване от свобода и за задържане;

- лицата от персонала на лечебните заведения, домовете за стари хора и другите социални институции и в местата за изтърпяване на наказание лишаване от свобода и за задържане, служебно заети в изборния ден по месторабота въз основа на график за работа могат да гласуват, като се дописват в избирателния списък, и след представяне на декларация по образец – Приложение № 17-НС, че не са гласували и няма да гласуват на друго място.

Представените при гласуването удостоверения – Приложение № 15-НС, Приложение № 16-НС и Приложение № 19-НС, и декларацията – Приложение № 17-НС, се прилагат в оригинал към избирателния списък.

Секционните избирателни комисии предоставят на избирателите образецът на декларация Приложение № 17-НС, описан по-горе.

След приключване на гласуването, председателят и секретарят на СИК се подписват под последното име на вписания в допълнителната страница избирател и прилагат към избирателния списък всички декларации и удостоверения.

ВАЖНО! Документът за самоличност на избирателя се връща само след като пусне бюлетината в избирателната кутия и положи подпис в избирателния списък!

6. Гласуване с придружител. Списък за допълнително вписване на придружителите

Неграмотността не е основание за гласуване с придружител.

Избирател с увредено зрение или затруднение в придвижването, което не му позволява да извърши сам необходимите действия при гласуване, може да поиска и да посочи придружител, който да го подпомогне при гласуването.

Избирател, който се придвижва с придружител, но може сам да извърши необходимите действия при гласуването гласува самостоятелно, като придружителят се допуска само до кабината за гласуване, след което излиза, докато избирателят гласува.

Допускането на избирател да гласува с придружител е по преценка на председателя на СИК. ИЗБИРАТЕЛЯТ НЕ Е ДЛЪЖЕН ДА ПРЕДСТАВИ ДОКУМЕНТ ОТ ТЕЛК/НЕЛК.

Член от комисията може да оспори решението на председателя. По оспорването СИК се произнася с решение и съставя протокол.

При гласуването СИК отбелязва в графа „Забележки“ на избирателния списък срещу името на избирателя трите имена и ЕГН на придружителя. **Придружителят не се подписва в избирателния списък.** Данните на придружителя се вписват и в Списъка за допълнително вписване на придружителите (Приложение № 72-НС). След гласуването придружителят се подписва **само** в този списък и получава документа си за самоличност.

Когато увреждането не позволява на избирателя да се подпише, в полето за подпис, член на комисията отбелязва „гласувал“ и се подписва. Това обстоятелство се отбелязва в графата „Забележки“ на избирателния списък и в протокола на СИК.

След приключване на гласуването Списъка за допълнително вписване на придружителите се подписва от председателя и секретаря на СИК.

Не могат да бъдат придружители следните категории лица: член на СИК, представител на партия, коалиция, инициативен комитет, застъпник, наблюдател. Едно лице не може да бъде придружител на повече от двама избиратели.

7. Оспорване на отказ за допускане до гласуване и за вписване в изборния ден

Отказът на СИК да впише избирател в избирателния списък в изборния ден е в писмена форма и с кратки мотиви, и се връчва на избирателя. Избирателят може да оспори отказа пред РИК, която се произнася незабавно, но не по-късно от един час от получаване на жалбата и преди края на изборния ден.

8. Предоставяне на бюлетина на избирателя и гласуване с хартиена бюлетина

След вписване на данните на избирателя в избирателния списък член на СИК откъсва бюлетина от кочана, показва я на избирателя, сгъва я по начин определен с отделно решение на ЦИК, **поставя един печат на гърба на бюлетината** и я подава на избирателя.

Забранено е да се откъсват бюлетини от кочана предварително.

Членът на СИК се уверява, че бюлетината е по образец и върху нея няма никакви отбелязвания. Ако бюлетината не е отпечатана съгласно утвърдения образец, има зацапвания или механични увреждания членът на СИК я отделя и върху гърба ѝ написва „унищожена“.

Избирателят влиза в кабината за гласуване и гласува.

Избирателят излиза от кабината със сгъната бюлетина и я подава на член на комисията, който задължително поставя втори печат на гърба на бюлетината и сверява дали номерът върху бюлетината съответства на номера в кочана. След това, без да я разгъва, откъсва отрязъка с номера на бюлетината и го пуска в непрозрачната кутия.

Преди да подаде бюлетината на избирателя, членът на СИК задължително се уверява, че е поставил втория печат на гърба на бюлетината. Членът на СИК носи административнонаказателна отговорност по Изборния кодекс, ако не постави втори печат. **Забранено е да се разгъва сгънатата бюлетина при поставяне на втория печат на гърба й и при откъсване на отрязъка**.

Членът на СИК подава бюлетината на избирателя. Избирателят пуска бюлетината в избирателната кутия, подписва се в избирателния списък и получава документа си за самоличност.

9. Запълване на избирателната кутия

При запълване на избирателната кутия върху нейния отвор се залепва хартиена лента с подписите на членовете на комисията и се подпечатва с печата на СИК.

Гласуването продължава с втората избирателна кутия, която се запечатва с хартиени ленти, подписани от присъстващите членове на комисията и подпечатани с печата на комисията.

Пълната и запечатана с хартиена лента избирателна кутия остава на масата.

10. Гласуване при сгрешена бюлетина

Ако избирателят сгреши при попълването на бюлетината, той има право да поиска втора бюлетина, но само веднъж. Членът на СИК взема сгрешената бюлетина, без да я разгъва и надписва върху гърба й „сгрешена“. Тази бюлетина се подписва от председателя, секретаря и член на комисията и се поставя печат, след което се отделя настрани. Членът на СИК подава на избирателя нова бюлетина, като я сгъва и подпечатва по вече указания ред. Избирателят може да сгреши само един път. При повторна грешка избирателят не получава нова бюлетина. В графа „Забележки“ на избирателния списък членът на СИК отбелязва, че лицето не е гласувало, тъй като два пъти е сгрешило при гласуването.

11. Гласуване при показан и заснет вот, бюлетини с несъответстващ номер (недействителни бюлетини)

Ако избирателят покаже своя вот, заснеме вота или представи бюлетина с номер несъответстващ на номера в кочана, тези бюлетини не се пускат в избирателната кутия. На избирателя не се дава втора бюлетина, той не се допуска повторно да гласува и не се подписва в избирателния списък.

При заснет вот, показан вот и при несъответствие на номера на бюлетината с номер в кочана, СИК незабавно обявява бюлетината за недействителна и отбелязва това обстоятелство върху гърба на бюлетината без да я разгъва и в графа „Забележки“ на избирателния списък. Бюлетината се унищожава с надпис „Недействителна по чл. 227“ (заснет вот), „Недействителна по чл. 228“ (показан вот) или „Недействителна по чл. 265, ал. 5“ (несъответствие на номера на бюлетината с номер в кочана) и се отделя настрани.

12. Закриване на изборния ден

Изборният ден приключва в 20,00 часа.

Когато пред изборното помещение в 20,00 часа няма избиратели, председателят на СИК обявява гласуването за приключило.

Когато в 20,00 часа пред изборното помещение има негласували избиратели, председателят и секретарят на СИК установяват техния брой и самоличност. Негласувалите предават личните си карти/личния зелен паспорт на член на СИК. Само тези избиратели се допускат да гласуват, но не по-късно от 21,00 часа.

След обявяване на края на гласуването в 20,00 часа, съответно 21,00 часа, не се допуска гласуване.

IV. ПРЕБРОЯВАНЕ НА ГЛАСОВЕТЕ И ПОПЪЛВАНЕ НА ПРОТОКОЛА С РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ГЛАСУВАНЕТО Приложение № 97-НС-х

1. Попълване на част I от протокола

Секционната избирателна комисия определя с решение кой от членовете й ще има достъп до бюлетините и ще брои, кой ще вписва данните от преброяването на гласовете в черновата на протокола, в бланката чернова за преброяване на предпочитанията (преференциите), кой ще попълва протокола, кой ще опакова бюлетините и книжата, и т.н.

Секционната избирателна комисия разполага с протокол за избор на народни представители (Приложение № 97-НС-х).

Важно: Избирателната кутия не се отваря.

Първо се работи с черновата на протокола. Данните върху черновата на протокола се попълват, като се спазват указанията, дадени в самия протокол, и се вписват четливо с думи и с цифри.

Последователно в черновата на протокола на страница първа задължително се попълват следните данни: № на избирателната секция; община; населено място; кметство; административен район (само за градовете София, Пловдив и Варна); № на изборния район; трите имена на членовете на СИК; часът на откриване на изборния ден и приключване на гласуването; имената на присъствалите лица.

Пристъпва се към попълване с думи и с цифри на данните по буква „А“ и данните по т. 1 и 2 от протокола (данни от избирателния списък), както следва:

- **в буква „А“ се вписва** броят на получените от СИК в предизборния ден бюлетини, като се вписва числото по т. 4 от протокола за предаване и приемане на изборни книжа и материали на СИК (Приложение № 77-НС). За подвижна СИК се вписва числото по т. 3 от протокола за предаване и приемане на изборни книжа и материали на ПСИК (Приложение № 78-НС);

- **в т. 1 се вписва** броят избиратели в избирателния списък при предаването му на СИК, включително и вписаните в допълнителната страница (под чертата) на избирателния списък в изборния ден. За целта към числото по т. 4 от протокола за предаване и приемане на избирателния списък (Приложение № 73-НС) се прибавя броят на избирателите, които СИК е вписала в допълнителната страница (под чертата) на избирателния списък в изборния ден. За подвижна СИК в т. 1 от протокола се вписва сумата от числото по т. 3 на

Приложение № 74-НС и броя на избирателите, които ПСИК е вписала в допълнителната страница (под чертата) на избирателния списък в изборния ден. За СИК в специализирана институция в т. 1 от протокола се вписва сумата от числото по т. 3 на Приложение № 75-НС и броя на избирателите, които СИК е вписала в допълнителната страница (под чертата) на избирателния списък в изборния ден.

- **в т. 2 се вписва** общият брой на гласувалите избиратели според положените подписи в избирателния списък, включително и подписите в допълнителната страница (под чертата) на избирателния списък.

След като попълни посочените по-горе данни, СИК пристъпва към преброяване и опаковане на бюлетините извън избирателната кутия. Неизползваните бюлетини не се преброяват. Преброяват се:

- унищожените от СИК бюлетини (тук се включват и използваните бюлетини за образец, които са били залепени на таблото пред изборното помещение, увредените механично при откъсване от кочана или по друг начин);
- недействителните бюлетини по чл. 265, ал. 5 ИК (несъответстващ номер);
- недействителните бюлетини по чл. 227 ИК (заснет вот);
- недействителните бюлетини по чл. 228 ИК (показан вот);
- сгрешените бюлетини, когато избирателят е сбъркал при гласуването и е гласувал повторно по чл. 267, ал. 2 ИК.

В т. 3 от протокола се вписва общият брой на тези пет вида бюлетини.

Бюлетините извън избирателната кутия се опаковат в пакети и се надписват, както следва:

- пакет с надпис „Неизползвани бюлетини“;
- пакет с надпис „Бюлетини по т. 3“ (унищожените бюлетини, недействителните бюлетини по чл. 227, чл. 228 и чл. 265, ал. 5 ИК и сгрешените бюлетини).

Отрязъците с номерата на бюлетините се изваждат от непрозрачната кутия и се опаковат в плик, който се надписва.

Запечатаните пакети с бюлетините извън избирателната кутия и отрязъците се подписват от всички членове на СИК и се подпечатват.

Всички опаковани материали се прибират в чувала (торбата), който се отстранява от масата. Изпразнената кутия за отрязъците не се поставя в чувала (торбата).

2. Преброяване на бюлетините (гласовете) и попълване на част II от протокола

Преди отваряне на избирателната кутия и преброяване на бюлетините от масата се отстраняват всички излишни книжа и материали. На масата остават само избирателната кутия, черновата от протокола, бланките-чернови за преброяване на преференциите.

Само СИК е компетентна да установи кой глас е действителен или не, като присъстващите лица не могат да се намесват в работата на СИК при установяване на резултата от гласуването.

Указания за определяне на действителните и недействителните гласове се съдържат в **чек листове – приложения № 8 и 9 към методическите указания.**

Когато бюлетината има отбелязване със знак „Х“ или „V“ с химикалка, пишеща със син цвят, само в квадратчето „Не подкрепям никого“ – гласът е действителен.

2.1. Преброяване на бюлетините (гласовете) за партии, коалиции и независими кандидати

2.1.1. **Секционната избирателна комисия отваря избирателната кутия.** Бюлетините се изваждат една по една от определения от СИК член на комисията и се поставят с лицевата страна надолу. Когато е включена втора избирателна кутия, тя се отваря и бюлетините се изваждат и преброяват заедно с бюлетините от първата.

2.1.2. Последователността на действията на СИК е следната:

2.1.2.1. Преброяват се бюлетините и броят им се вписва в точка 4 от черновата на протокола на СИК. След попълване на тази точка се пристъпва към преброяване на броя на действителните и броя на недействителните гласове.

2.1.2.2. Бюлетините се подреждат на две отделни купчини – действителни (I купчина) и недействителни (II купчина). Купчините с действителни и с недействителни бюлетини се преброяват поотделно. Броят на недействителните гласове се вписва в точка 5 от черновата, а броят на действителните – в точка 6. **Сумата от числата по т. 5 и т. 6 трябва да е равна на числото по т. 4 от протокола.**

При спор относно действителността или недействителността на някой глас СИК приема писмено решение с поименно гласуване, като случаят се описва в протокол. Протоколът се прилага към протокола на секционната избирателна комисия, като на гърба на бюлетината се отбелязва номерът на решението, основанието за недействителност и се подписва от председателя и секретаря.

2.1.2.3. След попълване на точка 6, действителните гласове се разделят на две купчини – гласове, подадени за партии, коалиции и независими кандидати (I купчина), и гласове с отбелязване в квадратчето „Не подкрепям никого“ (II купчина). Преброяват се гласовете (бюлетините), подадени за партиите, коалициите и независимите кандидати. Полученото число се вписва в т. 6.1 от черновата. Отделно се преброяват и гласовете „Не подкрепям никого“ и полученото число се вписва в точка 6.2 от черновата. **Сумата от числата по т. 6.1 и т. 6.2 трябва да е равна на числото по т. 6 от протокола.**

2.1.2.4. Бюлетините с действителни гласове, подадени за всяка от партиите, коалициите и независимите кандидати, се подреждат на отделни купчини. Бюлетините от всяка купчинка се броят поотделно. Получените числа се вписват на съответния ред в т. 7 от протокола срещу наименованието на съответната партия, коалиция или името на независимия кандидат.

2.1.2.5. Сумират се числата по т. 7 и полученото число се вписва в т. 7.1 от черновата. **Числото по т. 6.1 трябва да е равно на сумата от числата по т. 7 и да е равно на числото по т. 7.1.**

В буква „Б“ от черновата на протокола се описва дали е имало спорове по действителността на гласовете и какви решения са взети по тях.

Отбелязва се какви жалби или заявления са постъпвали до СИК и какви решения е взела СИК по тях. Описват се и се прилагат към протокола всички жалби.

2.2. Преброяване на предпочитанията (преференциите) и попълване на т. 8 от протокола (част II, лист 2)

След установяване броя на действителните и недействителните гласове и вписването им в черновата от протокола, недействителните бюлетини се отделят и се пристъпва към преброяване на предпочитанията (преференциите) за всеки един от кандидатите на партиите и коалициите.

Важно е да се знае относно преброяване на предпочитанията (преференциите):

- липсата на отбелязано предпочитание (преференция) не прави гласа недействителен. Такъв глас се брои (отчита) само за партията или коалицията;

- предпочитанието (преференцията) не се брои (отчита), когато има отбелязване със знак „Х“ или „V“ с химикалка, пишеща със син цвят, в повече от едно кръгче. Приема се, че няма предпочитание и гласът се брои само за партията или коалицията;

- отбелязването на предпочитание (преференция), когато е гласувано за независим кандидат, не опорочава вота на избирателя. Гласът е действителен и се брои за независимия кандидат.

Препоръчителен е следният начин на преброяване на преференциите:

2.2.1. Предпочитанията (преференциите) се преброяват и отбелязват върху бланка-чернова, която се попълва поотделно за всяка партия и коалиция.

2.2.2. Преброяването на предпочитанията (преференциите) се извършва последователно по листи на партии и коалиции и по реда на отпечатването им в бюлетината. Член на СИК, определен с нейно решение, взема бюлетина от купчината с действителни гласове за съответната партия или коалиция, показва я и обявява:

а) поредния номер на кандидата, за когото е отбелязано предпочитание (преференция), или

б) че няма отбелязано предпочитание (преференция), или

в) че е отбелязано предпочитание (преференция) в повече от едно кръгче със знак „Х“ или „V“ с химикалка, пишеща със син цвят.

След това подава бюлетината на друг член на СИК за проверка и поставяне в съответната купчина.

2.2.3. Броят на предпочитанията (преференциите) се отразява едновременно и независимо един от друг от двама членове на СИК (предложени в състава на комисията от различни партии и коалиции), определени с решение на комисията.

2.2.4. При наличието на предпочитание (преференция) членът на СИК, който държи бюлетината, оповестява на глас за кой кандидат е предпочитанието. Членовете на СИК, които записват предпочитанията (преференциите) върху бланката-чернова, ги отразяват, като ограждат (зачертават) първото число на първия ред, започвайки от № 1 на първия ред и продължават във възходящ ред, без да изпускат числа до изчерпване на предпочитанията (преференциите) за този кандидат.

Последното оградено (зачертано) число показва броя на получените предпочитания (преференции) за съответния кандидат.

2.2.5. Това число се вписва с цифри в т. 8 от черновата на протокола в правоъгълника под номера на кандидата от листата на съответната партия/коалиция.

Ако броят на преференциите за даден кандидат е нула, е допустимо в съответния правоъгълник да се впише хоризонтална черта.

2.2.6. Общият брой на предпочитанията (преференциите) се установява, като се сумират всички подадени предпочитания (преференции) за всички кандидати на партията/коалицията. Полученото число се вписва в т. 8 от протокола на СИК в правоъгълника под надписа „общ брой преференции“.

2.2.7. Броят на бюлетините без предпочитание (преференция) се установява, като от броя на действителните гласове, подадени за листата на партията/коалицията, се изважда общия брой на предпочитанията (преференциите) за кандидатите на тази партия/коалиция. Полученото число се вписва в т. 8 от протокола на СИК в правоъгълника под надписа „без преференции“. **Числото по т. 7 за съответната партия/коалиция трябва да е равно на сумата от числата по т. 8 в клетката под надписа „без преференции“ и в клетката под надписа „общ брой преференции“.**

Описва се каква е била обстановката при произвеждането на изборите.

Всички членове на СИК задължително подписват протокола, като се отбелязва в колко часа е приключило попълването му.

3. Пренасяне на данните от черновата в протокола на СИК – приложение № 97-НС-х

Важно: При попълване на данните в черновата на протокола и преди пренасянето им в протокола се извършва проверка дали са изпълнени вписаните в него контроли.

СИК разполага само с един секционен протокол, в който не се допускат грешки при попълването му. При допуснати грешки СИК получава друг формуляр от секционния протокол от РИК по ред, определен с отделно решение на ЦИК.

След като се попълни черновата и се установи, че всички контроли в протокола са удовлетворени, **черновата се ксерокопира** и се преминава към пренасяне на данните върху секционния протокол.

Всички членове на СИК задължително проверяват дали протоколът е коректно попълнен, контролите са удовлетворени, след което протоколът се подписва, като се отбелязва в колко часа е приключило попълването му.

В долния десен ъгъл на всяка страница на протокола е отпечатан уникален фабричен номер и има черни правоъгълници (маркери). Около фабричните номера и черните правоъгълници (маркери) не се пише и не се поставят печати.

Върху протокола не се драска, не се използва за подложка при попълване на черновата, защото е на химизирана хартия, която оставя следи.

4. Копиране на протокола на СИК

Копирането се извършва в изборното помещение след попълване на всички данни в протокола и подписването му от всички членове на СИК.

Право да получат заверено копие от протокола при поискване имат кандидатите за народни представители, членовете на СИК, представителите на партии, коалиции и инициативни комитети – по един от партия, коалиция и инициативен комитет, застъпниците – по един за всяка кандидатска листа, наблюдателите – по един за всяка организация, регистрирана като наблюдател на изборите.

Председателят, заместник-председателят и секретарят на СИК подписват копията на протокола на всяка страница (лист) и полагат печата на комисията.

Имената, качеството и другите данни за лицата, получили копия от протокола, се вписват в списъка – Приложение № 86-НС. Списъкът се подписва от председателя и секретаря на СИК.

V. ДЕЙСТВИЯ НА СИК СЛЕД ПОПЪЛВАНЕ НА ПРОТОКОЛА

1. Опаковане на бюлетините и другите изборни книжа

След попълване и подписване на секционния протокол СИК опакова изборните книжа и материали по реда на Решение № 2220-НС от 15.03.2021 г. на ЦИК, както следва:

Пликове с изборни книжа, които **не се поставят в чувала (торбата)**:

А. В плик с надпис „Плик № 1-НС – Списъци на СИК № .....“ СИК/ПСИК поставят:

1.1. избирателния списък (приложения № 1-НС, № 2-НС за ПСИК № 3-НС за специализирани институции или № 4 за места за изтърпяване наказание и за задържане);

1.2. декларациите (Приложение № 17-НС) и удостоверенията, приложени към избирателния списък (приложения № 15-НС, № 16-НС и № 19-НС);

1.3. списъка на заличените лица (Приложение № 7-НС);

1.4. списъка за допълнително вписване на придружителите (Приложение № 72-НС).

Б. В плик с надпис „Плик № 2-НС – Протокол на СИК № ……“ СИК/ПСИК поставят:

2.1. попълнения и подписан протокол на СИК/ПСИК с резултатите от гласуването за народни представители (Приложение № 97-НС-х);

2.2. протокола за предаване и приемане на изборните книжа и материали (приложения № 77-НС или № 78-НС за ПСИК);

2.3. протокола за предаване на сгрешен формуляр и приемане на нов формуляр на протокол на СИК/ПСИК, ако е съставен такъв при сгрешен протокол (Приложение № 84-НС);

2.4. протокола с решението на СИК/ПСИК при оспорване действителността или недействителността на някой глас;

2.5. особеното мнение на член на СИК/ПСИК, който не е съгласен с отразените в протокола резултати от гласуването;

2.6. ксерокопие на черновата на протокола на СИК.

Пликовете № 1 и № 2 се подписват и подпечатват с печата на СИК от членовете на СИК **преди** поставянето в тях на книжата. Върху пликовете се изписва пълният 9-цифрен номер на секцията.

В. Изборни книжа и материали, които **се поставят в чувала (торбата)**.

В чувала (торбата) СИК/ПСИК поставя опаковани в отделни пакети и надписани, както следва:

- пакет с надпис „Неизползвани бюлетини“;
- пакет с надпис „Бюлетини по т. 3 от протокола на СИК/ПСИК“;
- пакет с надпис „Бюлетини с недействителни гласове“;
- пакет с надпис „Действителни бюлетини за кандидатски листи“;
- пакет с надпис „Действителни бюлетини „Не подкрепям никого“;
- черновата на протокола на СИК;
- бланките-чернови за отразяване на предпочитанията (преференциите);
- пакет с надпис „Кочани от бюлетините“, с които е гласувано;
- опаковани в плик отрязъци с номерата на бюлетините;
- протокола за маркиране на печата на СИК/ПСИК (Приложение № 82-НС);
- приемо-предавателния протокол за избирателния списък (приложения № 73-НС, № 74-НС за ПСИК или № 75-НС за специализирани институции);
- списъкът на лицата, получили копие от протокола на СИК/ПСИК (Приложение № 86-НС);
- постъпилите жалби и сигнали и протоколите с решенията по тях;
- други протоколи на СИК, извън поставените в плик № 2-НС;
- неизползвани образци на декларации;
- печатът на СИК/ПСИК.

Изборните книжа, които се поставят в чувала (торбата), се опаковат поотделно и се запечатват с хартиена лента, която се подпечатва с печата на СИК/ПСИК и се подписва от членовете на комисията.

Другите помощни и технически материали, получени от общинската администрация, като кутия за отрязъците с номерата на бюлетините, неизползвани хартиени ленти, маркери, лепило, линийки, химикалки, не се поставят в чувала (торбата), а се опаковат отделно и се предават на общинската администрация.

Чувалът (торбата) с книжата се завързва. Около възела се залепва хартиена лента с изписани върху нея пълният 9-цифрен номер на секцията и собствено и фамилно име на всички членове на СИК/ПСИК. Хартиената лента се подпечатва и подписва от всички членове на СИК/ПСИК. При залепването на хартиената лента да не се използва тиксо. Върху чувала (торбата) се залепва хартиен етикет с надпис: „Избори за народни представители на 4 април 2021 г.“, и пълният 9-цифрен номер на секцията. При невъзможност да бъде залепен хартиен етикет, надписът може да бъде изписан и с маркер върху чувала (торбата).“

2. Транспортиране на изборните книжа и материали след обявяване на резултатите от гласуването в секцията

Срок: веднага след изготвяне на протокола на СИК, но не по-късно от 24 часа след обявяване края на гласуването.

Книжата и материалите се транспортират от секцията (изборното помещение) до РИК и общината със специално организиран транспорт.

Забранява се на членовете на СИК да пренасят протоколите, бюлетините, изборните книжа и други материали на други места освен в РИК и в общината.

Транспортното средство се осигурява от кмета на общината. Няколко съседни СИК могат да бъдат обслужени от едно транспортно средство.

Шофьорът на транспортното средство трябва да притежава писмо, подписано от кмета на общината или от друго оправомощено от кмета длъжностно лице, отговорно за организационно-техническата подготовка на изборите. В писмото се отбелязват трите имена и ЕГН на шофьора, регистрационният номер на транспортното средство и целта на пътуването.

Председателят, заместник-председателят и секретарят, а при отсъствие на някой от тях член на СИК/ПСИК, предложени от различни партии и коалиции, вземат от избирателната секция за предаване на РИК, съответно на общинската администрация, пликовете със списъците и протокола на СИК, както и чувала (торбата) с бюлетините и другите изборни книжа.

3. Приемане и обработка на секционния протокол от РИК

Председателят, заместник-председателят и секретарят, а при отсъствие на някой от тях член на СИК/ПСИК, предложени от различни партии и коалиции, предават на РИК „Плик № 1-НС – Списъци на СИК № …" и „Плик № 2-НС – Протокол на СИК № …" с книжата в тях запечатани и подписани от всички членове на СИК.

При установяване на липса или несъответствие на изборни книжа в пликовете членовете на СИК и РИК съвместно установяват причините и случаят се описва в протокол.

Секционният протокол се предава на РИК **НЕРАЗПЛАСТЕН.** Представителите на СИК проследяват точността на въвеждане на данните от протокола в Изчислителния пункт (ИП) на РИК.

Когато РИК установи очевидни фактически грешки в секционния протокол, тя го връща на представителите на СИК за отстраняването им.

Когато РИК установи, че фабричният номер на представен протокол не съответства на получения от СИК протокол, както и когато установи съществено несъответствие във вписаните в протокола данни, което не може да се отстрани от тримата приносители на протокола, в РИК се събира цялата СИК и заедно с РИК извършват ново преброяване на гласовете след приемането на протоколите на всички останали секционни избирателни комисии.

При приемане на секционния протокол РИК издава разписка, която съдържа числовите данни от протокола. Разписката се подписва от представители на РИК, СИК и ИП.

Останалите действия по приемането и обработката на секционните протоколи от РИК се извършват под ръководството на комисията и съгласно Методическите указания на Централната избирателна комисия за РИК.

Пликовете със списъците от гласуването в изборите и приложенията към тях се предават от РИК на ГД „ГРАО" в МРРБ за извършване проверка за гласуване в нарушение на ИК в тридневен срок от приемането на протоколите.

4. Предаване на торбите с бюлетините и останалите изборни книжа и материали на общинската администрация

След приемане на протокола от РИК членовете на СИК предават на комисията, назначена по реда на чл. 287, ал. 7 ИК, запечатания чувал (торба) с бюлетините и „Плик № 2-НС – Протокол на СИК № ……..“.

За предаването на чувала (торбата) и плика с изборните книжа и материали се съставя протокол – приложение № 2 към Решение № 2220-НС от 15.03.2021 г. на ЦИК. Протоколът се подписва от членовете на СИК и от всички членове на комисията по чл. 287, ал. 7 ИК.

Редът за предаване на чувалите (торбите) с бюлетините и другите изборни книжа и тяхното съхранение се урежда с Решение № 2220-НС от 15.03.2021 г. на ЦИК.

Запечатаните чували (торби) с бюлетините и другите книжа и материали на СИК не се разпечатват освен когато РИК не вземе решение по чл. 287, ал. 3 ИК за повторно преброяване на бюлетините в присъствието на всички членове на СИК.

VI. ЛИЦА, КОИТО ИМАТ ПРАВО ДА ПРИСЪСТВАТ ПО ВРЕМЕ НА РАБОТАТА НА СИК В ПРЕДИЗБОРНИЯ И ИЗБОРНИЯ ДЕН. ЛЕГИТИМАЦИЯ И ОТЛИЧИТЕЛНИ ЗНАЦИ

При получаване на изборните книжа и подготовка на секциите 3 април 2021 г.	При откриване на изборния ден 4 април 2021 г.	По време на гласуването	При отваряне на избирателните кутии и установяване на резултатите от гласуването
	Избиратели		
	Кандидати		Кандидати
Наблюдатели – български и чуждестранни	Наблюдатели – български и чуждестранни	Наблюдатели – български и чуждестранни	Наблюдатели – български и чуждестранни
Застъпници	Застъпници	Застъпници	Застъпници
	Упълномощени представители на партии, коалиции и инициативни комитети	Упълномощени представители на партии, коалиции и инициативни комитети	Упълномощени представители на партии, коалиции и инициативни комитети
	Представители на средствата за масово осведомяване	Представители на средствата за масово осведомяване	Представители на средствата за масово осведомяване
			Анкетьори

Легитимация и отличителни знаци:

Кандидатите за народни представители се легитимират с удостоверение от РИК по образец Приложение № 71-НС от изборните книжа;

Чуждестранните наблюдатели се легитимират с удостоверение от ЦИК по образец – Приложение № 35-НС от изборните книжа, а техния преводач с документ за самоличност;

Наблюдателите се легитимират с удостоверение от ЦИК по образец – Приложение № 34-НС и носят отличителен знак утвърден от ЦИК – Решение № 1989-НС от 05.02.2021 г. на ЦИК;

Застъпниците се легитимират с удостоверение от РИК по образец – Приложение № 45-НС и носят отличителен знак по образец – Решение № 1989-НС от 05.02.2021 г. на ЦИК;

Упълномощените представители на партии, коалиции и инициативни комитети се легитимират с пълномощно от представляващите партията, коалицията или инициативния комитет и носят отличителен знак по образец – Решение № 1989-НС от 05.02.2021 г. на ЦИК;

Анкетьорите се легитимират с удостоверение от ЦИК по образец – Приложение № 37-НС и носят отличителен знак утвърден от ЦИК – Решение № 1989-НС от 05.02.2021 г. на ЦИК;

Представителите на средствата за масово осведомяване (журналисти) се легитимират с удостоверение от съответната медия/журналистическа карта.

В изборния ден наблюдателите, застъпниците, упълномощените представители не са обвързани с конкретна избирателна секция. В изборното помещение в изборния ден и при въвеждане на данните от протоколите може да присъстват само по един наблюдател от една и съща организация, по един застъпник на кандидатска листа от всяка партия, коалиция или инициативен комитет, по един упълномощен представител от всяка партия, коалиция или инициативен комитет.

Справка за регистрираните кандидати, наблюдатели, застъпници, инициативни комитети, представители и анкетьори може да се направи в публичните регистри на интернет страницата Централната избирателна комисия www.cik.bg.

Лицата, които в изборния ден не носят отличителни знаци или носят отличителни знаци извън утвърдените от ЦИК или откажат да се легитимират със съответното удостоверение, се отстраняват от избирателната секция с решение на СИК.

VII. ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ ПРИ ОБРАБОТВАНЕТО ИМ ОТ СИК В ИЗБОРНИЯ ПРОЦЕС

СИК е администратор на лични данни за целите на произвеждането на изборите за народни представители на 4 април 2021 г. Членовете на СИК обработват личните данни по реда и условията, определени в Изборния кодекс (ИК). Законът за защита на личните данни (ЗЗЛД) и Общият регламент за защита на личните данни на ЕС се прилагат доколкото няма изрична уредба в ИК или когато ИК препраща към тях.

СИК при работата си с лични данни спазва Указанията за СИК при обработване и защита на лични данни в изборите за народни представители на 4 април 2021 г., приети от Централната избирателна комисия, съгласувани с Комисията за защита на личните данни. Указанията са публикувани на интернет страницата на ЦИК www.cik.bg, в раздел „ИЗБОРИ ЗА НАРОДНО СЪБРАНИЕ 2021“, подраздел „Указания относно обработването и защитата на лични данни в изборния процес, както и на подстраниците на всяка РИК.

Приложение № 1

ПРОТОКОЛ
№ …..

Днес, ... г., в …….. ч., в изборното помещение, намиращо се на ..... етаж на сградата, находяща се на ул. ....., гр./с. ....., адм. район ....., община ....., област ....., се проведе заседание на СИК № ……., на което присъстваха:

1. ....., председател
2. ....., зам.-председател
3. ....., секретар
4. ....., член
5. ....., член
6. ....., член
7. ....., член
8. ....., член
9. ....., член

се взе следното:

РЕШЕНИЕ:

.....
.....

Гласували „за“ ....., „против” .....
(описват се имената на членовете на СИК гласували „за“)
(описват се имената на членовете на СИК гласували „против“)

Когато „за“ приемане на решението са гласували по-малко от 2/3 от присъстващите членове на СИК, е налице решение за „ОТХВЪРЛЯНЕ“ по смисъла на чл. 99, ал. 3, изр. второ ИК.

Час на приемане: .....

Председател: .....

Секретар: .....

Приложение № 2

Приложение № 97-НС-х
Секционният протокол е в три идентични екземпляра, изработен на трипластова индигирана хартия и е защитен с полиграфическа защита.

ЛИСТ 1

П Р О Т О К О Л
на СЕКЦИОННАТА ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ
в ИЗБИРАТЕЛНА СЕКЦИЯ

за избиране на народни представители

община ……, населено място …….……
кметство ……..……, административен район ……..…….……
изборен район …… - ……..……...

Днес, ……г., в ……..…часа, СЕКЦИОННАТА ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ в състав:

Председател: ……..……..……
Заместник-председател: …….....
Секретар: ……...…
Членове: 1. …… 2. ……..……..……..
3. ……..…….. 4. …….....
5. ……..…….. 6. …….....

(вписват се имената на членовете на СИК)

на основание чл. 273, 275, 281 и 282 от Изборния кодекс (ИК) състави този протокол за установяване на резултатите от гласуване в секцията за народни представители.

Изборът започна в …… часа на ..... г. и завърши в …… часа.

При отварянето на избирателната кутия и при установяването на резултатите от гласуването присъстваха следните лица:

…….....…….
……...
…….....…….....…….....
……

(посочват се имената им и качеството, в което присъстват)

ЧАСТ I
Попълва се преди отваряне на избирателната кутия
СЕКЦИОННАТА ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ УСТАНОВИ:

А. Брой на получените бюлетините по реда на чл. 215 ИК

(впишете числото по т. 4 от протокола за предаване и приемане на изборни книжа и материали на СИК) ……
…… (с цифри)
(с думи)

ДАННИ ОТ ИЗБИРАТЕЛНИЯ СПИСЪК:

1. Брой на избирателите в избирателния списък при предаването му на СИК, включително и вписаните в допълнителната страница (под чертата) на избирателния списък в изборния ден ……..... (с думи)	 …… (с цифри)
Към числото по т. 4 от протокола за предаване и приемане на избирателния списък прибавете броя на избирателите, вписани в допълнителната страница на избирателния списък в изборния ден	
2. Брой на гласувалите избиратели **според положените подписи** в избирателния списък, включително и подписите в допълнителната страница (под чертата) …… (с думи)	 …… (с цифри)
КОНТРОЛА: числото по т. 2 трябва да е равно на числото по т. 4 и да е по-малко или равно на числото по т. 1.	

ДАННИ ИЗВЪН ИЗБИРАТЕЛНИЯ СПИСЪК И СЪДЪРЖАНИЕТО НА ИЗБИРАТЕЛНАТА КУТИЯ:

3. Общ брой на недействителните бюлетини по чл. 227, 228 и чл. 265, ал. 5, сгрешените бюлетини и унищожените от СИК бюлетини по други поводи (за създаване на образци за таблата пред изборното помещение и увредени механично при откъсване от кочана) …… (с думи)	 …… (с цифри
Бюлетините по т. 3 опаковайте в отделен пакет и го надпишете!	

ЧАСТ II

Попълва се след попълване на част I и отстраняване на всички вещи и книжа от масата, с изключение на черновата от протокола и след отваряне на избирателната кутия

СЛЕД КАТО ОТВОРИ ИЗБИРАТЕЛНАТА КУТИЯ, СИК УСТАНОВИ:

4. Брой на намерените в избирателната кутия бюлетини …… (с думи)	 …… (с цифри)
5. Брой на намерените в избирателната кутия недействителни гласове (бюлетини) – броят на недействителните бюлетини е равен на броя на бюлетините, които не са по установен образец за съответния изборен район; в които има вписани специални символи, като букви, цифри или други знаци; не съдържат два печата на съответната СИК; вотът на избирателя не е отбелязан със знак „Х“ или „V“ и с химикал, пишещ със син цвят; отразеният вот на избирателя не може да бъде установен еднозначно, тъй като знакът „Х“ или „V“ е поставен в квадратчетата за две или повече кандидатски листи или засяга повече от едно квадратче за гласуване; не е отразен вот в нито едно от квадратчетата със знак „Х“ или „V“ с химикал, пишещ със син цвят (празни бюлетини).	

…….. (с думи)	…… (с цифри)
6. Общ брой на намерените в избирателната кутия действителни гласове (бюлетини) *(сумата от числата по т. 6.1 и т. 6.2)* …….. (с думи)	…… (с цифри)
6.1. Брой на действителните гласове, подадени за кандидатските листи на партии, коалиции и инициативни комитети …….. (с думи)	…… (с цифри)
6.2. Брой на действителните гласове с отбелязан вот в квадратчето „Не подкрепям никого“ …….. (с думи)	…… (с цифри)
КОНТРОЛИ: - числото по т. 4 трябва да е равно на сумата от числата по т. 5 и т. 6; - числото по т. 6 трябва да е равно на сумата от числата по т. 6.1 и т. 6.2.	

7. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ГЛАСОВЕТЕ ПО КАНДИДАТСКИ ЛИСТИ

№	Наименование на партия/коалиция/ имената на независимия кандидат	Действителни гласове
1.	……. *(наименование на партия/коалиция)*	…….. (с думи) ..... (с цифри)
2.	……. *(наименование на партия/коалиция)*	…….. (с думи) ..... (с цифри)
…	……..	…….. ……..
...	……. *(наименование на партия/коалиция)*	…….. (с думи) ..... (с цифри)
...	.....- независим *(имената на независимия кандидат)*	…….. (с думи) ..... (с цифри)
7.1.	Общ брой на действителните гласове, подадени за кандидатските листи на партии, коалиции и инициативни комитети *(сумата от числата по т. 7)*	…….. (с думи) ..... (с цифри)
КОНТРОЛА: числото по т. 7.1 трябва да е равно на сумата от числата по т. 7 и да е равно на числото по т. 6.1.		

Б. Брой протоколи по реда на чл. 279, ал. 3 ИК на СИК с описани спорове за действителността или недействителността на гласовете, взетите решения и възраженията на членове на комисията по тях:

……
……..... .....

(отбелязва се броят на протоколите, основанието за недействителност, по което са споровете, взетото решение и има ли особени мнения. Протоколите по чл. 279, ал. 3 ИК, както и текстовете на особените мнения се прилагат и са неразделна част от протокола на СИК)

След откриване на изборния ден и при установяване на резултатите от гласуването в СИК постъпиха следните заявления, жалби и възражения и брой на взетите решения по тях:

……
…….....
.....

(посочва се от кого и в какво качество е подадена жалбата или заявлението, и взето ли е решение от СИК.)

Брой на приложените жалби, възражения, заявления, особени мнения и решения по тях, представляващи неразделна част от този протокол:

…… (с думи) …… (с цифри)

ЛИСТ 2
ПРИ ПРЕБРОЯВАНЕТО НА ПРЕДПОЧИТАНИЯТА (ПРЕФЕРЕНЦИИТЕ) СЕКЦИОННАТА ИЗБИРАТЕЛНИ КОМИСИЯ УСТАНОВИ СЛЕДНОТО:
(*в изпълнение на чл. 281, ал. 2 ИК)*

8. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ПРЕДПОЧИТАНИЯТА (ПРЕФЕРЕНЦИИТЕ) ЗА КАНДИДАТИТЕ ОТ ЛИСТИТЕ НА ПАРТИИТЕ И КОАЛИЦИИТЕ

№	Наименование на партия/коалиция	Брой отбелязани предпочитания (преференции) за всеки кандидат на партия/коалиция														
1.	…… *(наименование на партия/ коалиция)*	без преференции	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114
		115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	…	Общ брой преференции
2.	…… *(наименование на партия/ коалиция)*	без преференции	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114
		115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	…	Общ брой преференции
…	……	…..	…..	…..	…..	…..	…..	…..	…..	…..	…..	…..	…..	…..	…..	…..
…	…… *(наименование на партия/ коалиция)*	без преференции	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114
		115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	…	Общ брой преференции
КОНТРОЛА: за всяка партия и коалиция числото по т. 7 трябва да е равно на сумата от числата по т. 8 в клетката под надписа „без преференции“ и клетката под надписа „общ брой преференции“																

Броят на предпочитанията (преференциите) за всеки кандидат се вписва с цифри в клетката (правоъгълника) под колонката със съответния номер на кандидата от листата на партията/коалицията.

Сумата от броя на предпочитанията (преференциите) за всички кандидати на партията/коалицията се вписва с цифри в клетката (правоъгълника) под надписа „общ брой преференции“.

Броят на гласовете за партията/коалицията без отбелязано предпочитание (преференция) се вписва с цифри в клетката (правоъгълника) под надписа „без преференции“. За целта от броя на действителните гласове за партията/коалицията се изважда числото под надписа „общ брой преференции“.

Изборите в секцията бяха произведени при следната обстановка:
……
……
……
……
(ако е унищожен сгрешен протокол и е получен нов протокол по реда на чл. 274, ал. 2 ИК, това обстоятелство също задължително се описва по-горе)

Брой на поправките, извършени преди обявяването на протокола и заверени на съответните места с означението “поправка” и с подписите на всички членове на СИК:

…… ……
(с думи) (с цифри)

Подписите в протокола се положиха в …….. часа на …..... г.

Този протокол беше съставен в три еднообразни екземпляра.

ПОДПИСИ НА ЧЛЕНОВЕТЕ НА СЕКЦИОННАТА ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ……..
ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ: ……..……. СЕКРЕТАР: …….…….....
ЧЛЕНОВЕ:
1. ……..…… 4. …….……....
2. ……..…… 5. …….…….....
3. 6.
…….……..... …….…….....
....

<u>При определяне на изборните резултати СИК трябва задължително да провери дали са спазени следните условия:</u>

1. **Числото по т. 2 трябва да е равно на числото по т. 4 и да е по-малко или равно на числото по т. 1.**
2. **Числото по т. 4 трябва да е равно на сумата от числата по т. 5 и т. 6.**
3. **Числото по т. 6 трябва да е равно на сумата от числата по т. 6.1 и т. 6.2.**
4. **Числото по т. 7.1 трябва да е равно на сумата от числата по т. 7 и да е равно на числото по т. 6.1.**
5. **За всяка партия и коалиция числото по т. 7 трябва да е равно на сумата от числата по т. 8 в клетката под надписа „без преференции“ и клетката под надписа „общ брой преференции“.**

Всеки екземпляр на протокола се оформя на листове с обособени страници. Всяка страница се номерира. На всяка страница се отпечатва номерът на листа от протокола, номерът на страницата и фабричният номер на формуляра. На всяка

страница се поставят визуални маркери, дефиниращи ориентацията на протокола.

Приложение № 3

СПИСЪК НА ДЕЙСТВИЯТА НА СИК В ДЕНЯ ПРЕДИ ИЗБОРИТЕ
(*Раздел II от Методическите указания)*

- ☐ Приемане на избирателния списък и подписване на приемно-предавателен протокол – Приложение № 73-НС, № 74-НС или № 75-НС
- ☐ Приемане на бюлетините и изборните книжа и материали за изборите и подписване на приемо-предавателен протокол – Приложение № 77-НС, № 78-НС или № 81-НС
- ☐ Внасяне на бюлетините, избирателната кутия, кутията за отрязъците от бюлетините, изборните книжа и материали и копирната техника в изборното помещение
- ☐ Проверка на копирната техника – включване в ел. мрежа, копиране на пробен екземпляр
- ☐ Проверка на наличието на кабини за гласуване и оборудването им с маса и стол, местата за работа на СИК и за наблюдатели, застъпници, упълномощени представители на партии, коалиции, инициативни комитети
- ☐ Поставяне пред изборното помещение на информационно табло с телефоните за връзка с РИК и РЗИ и подаване на сигнали до РУ на МВР, до дежурния прокурор
- ☐ Поставяне на табло пред изборното помещение, на което са изписани имената и номерата на кандидатите по кандидатски листи на партии и коалиции
- ☐ Поставяне на табло пред изборното помещение с указание за гласуване със знак „X“ или „V“ и с химикалка, пишеща със син цвят
- ☐ Поставяне на табло в кабината за гласуване с указание за гласуване със знак „X“ или „V“ с химикалка, пишеща със син цвят, и табло, на което са изписани имената и номерата на кандидатите по кандидатски листи на партии и коалиции
- ☐ Поставяне на табела със знака за хора с увреждания пред определената за това секция
- ☐ Подреждане на масите и столовете в изборното помещение и местата за работа на комисията
- ☐ Подреждане на изборните книжа, бюлетини и материали, кутиите за гласуване и кутиите за отрязъци от бюлетините

☐ Поставяне на указателни табели на входа на сградата и пред изборното помещение с номера на избирателната секция и адресите, които обхваща

☐ Изборното помещение се заключва и запечатва с хартиената лента подпечатана с печата на общината, подписана от присъстващите членове на СИК

Приложение 4

ДЕЙСТВИЯ НА СИК В ИЗБОРНИЯ ДЕН
ОТКРИВАНЕ НА ИЗБОРНИЯ ДЕН
(*Раздел III, т. 2 и т. 3 от Методическите указания)*

- ☐ Явете се пред изборното помещение най-късно в 6:45 часа
- ☐ Проверете налице ли са повече от половината от членовете на СИК и отворете секцията само при наличие на повече от половината членове
- ☐ Ако в 7:00 часа не присъстват повече от половината от членовете на СИК – НЕ ОТВАРЯЙТЕ ИЗБОРНОТО ПОМЕЩЕНИЕ
  Вижте и спазвайте указанията в раздел III, ИЗБОРЕН ДЕН, т. 2 от Методическите указания

След отваряне на изборното помещение:

- ☐ Проверете налице ли са изборните книжа и материали
- ☐ Проверете празни ли са избирателната кутия, кутията за отрязъците от бюлетините
- ☐ Проверете поставени ли са информационни табели, списък на кандидатите по кандидатски листи и химикалка, пишеща със син цвят, в кабината за гласуване
- ☐ Разкъсайте плика с печата на СИК. Наранете печата и сложете най-малко три отпечатъка върху протокола за маркиране на печата (Приложение № 82-НС). Протоколът се подписва от присъстващите членове на СИК и се прилага към изборните книжа
- ☐ Запечатайте с хартиени ленти избирателната кутията и кутиите за отрязъците. Хартиените ленти се подпечатват с печата на СИК и се подписват от присъстващите членове на комисията
- ☐ Поставете образец на бюлетината на таблото пред изборното помещение
- ☐ Разпределете функциите между членовете на СИК, с писмено решение
- ☐ Председателят на СИК обявява изборния ден за открит
- ☐ Поканете явилите се избиратели да гласуват
- ☐ При откриване на изборния ден могат да присъстват – кандидати, застъпници, наблюдатели, представители на партии, коалиции, инициативни комитети, избиратели, представители на средствата за масово осведомяване.

Приложение № 5

ДЕЙСТВИЯ НА СИК ПО ДОПУСКАНЕ НА ИЗБИРАТЕЛИТЕ ДА ГЛАСУВАТ
(*Раздел III, т. 4.1 и т. 4.2 от Методическите указания)*

☐ Проверете самоличността на избирателя. Избирателят се легитимира само с:

- ☐ Лична карта *(Избирателят може да гласува с лична карта, чийто срок е изтекъл в периода от 13 март 2020 г. включително до изборния ден)*
- ☐ Личен (зелен) паспорт – само за родените до 31.12.1931 г. включително
- ☐ Удостоверение по чл. 263, ал. 1 ИК, издадено от МВР – само когато личната карта е изгубена, унищожена, повредена
- ☐ Лична карта и ученическа книжка/студентска книжка или уверение на явилите се в секцията ученици и студенти

☐ Проверете фигурира ли избирателят в избирателния списък.
(Ако избирателят не е вписан в избирателния списък, вижте и спазвайте указанията в раздел III, ИЗБОРЕН ДЕН, т. 4.3 и 5 от Методическите указания)

☐ Впишете данните от документа за самоличност в избирателния списък, без да диктувате на глас. Задръжте документа за самоличност на избирателя докато гласува и положи подпис в избирателния списък

☐ Върнете документа за самоличност, съответно удостоверението по чл. 263, ал. 1 ИК на избирателя, само след като се е подписал в избирателния списък

Приложение № 6

ДЕЙСТВИЯ НА СИК ПРИ ГЛАСУВАНЕТО С ХАРТИЕНИ БЮЛЕТИНИ
(*Раздел III, т. 8 от Методическите указания)*

- ☐ Откъсвате пред избирателя **само една** бюлетина от кочана. Проверявате съответствието на номера в бюлетината с номера в кочана
- ☐ Показвате бюлетината на избирателя за да се увери, че не е попълнена
- ☐ Поставяте един печат на гърба на бюлетината – на указаното място
- ☐ Сгъвате бюлетината по начин, указан с Решение на ЦИК и я подавате на избирателя
- ☐ Избирателят гласува в кабината за гласуване. Сгъва бюлетината, така че да се вижда номерът й и да не се вижда начинът, по който е гласувал, и излиза от кабината
- ☐ Поставяте задължително втори печат на гърба на бюлетината – на указаното място, без да я разгъвате
- ☐ Проверявате дали номерът на бюлетината съответства на номера от съответния кочан. Без да разгъвате бюлетината, откъсвате полето с номера и го пускате в непрозрачната кутия за отрязъците
- ☐ Избирателят пуска бюлетината в избирателната кутия и се подписва в избирателния списък
- ☐ Върнете документа за самоличност, съответно удостоверението по чл. 263, ал. 1 ИК на избирателя, само след като се е подписал в избирателния списък

Приложение № 7

**ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ДЕЙСТВИТЕЛНИТЕ ГЛАСОВЕ (БЮЛЕТИНИ)
ПРИ ПОПЪЛВАНЕ НА ПРОТОКОЛА НА СИК**
(*Раздел IV, т. 2 и 2.1 от Методическите указания)*

☐ Бюлетината е по установен образец;

☐ На гърба на бюлетината са положени два печата на СИК

☐ Върху бюлетината вотът на избирателя е отбелязан със знак „Х“ или „V“ с химикалка, пишеща със син цвят, само в едно от квадратчетата за гласуване – за партия, коалиция или за независим кандидат

☐ Вотът на избирателя е отбелязан със знак „Х“ или „V“ с химикалка, пишеща със син цвят, само в квадратчето „Не подкрепям никого”

☐ Вотът е отбелязан само в едно от квадратчетата за гласуване и няма отбелязано предпочитание (преференция) или е отбелязано едно или повече от едно предпочитание (преференция) в кръгчетата със знак „Х“ или „V“ с химикалка, пишеща със син цвят

☐ Знакът „Х“ или „V“ отбелязан с химикалка, пишеща със син цвят излиза извън квадратчето на съответната кандидатска листа, но не навлиза в друго квадратче

☐ Върху бюлетината няма вписани символи и знаци, като букви, цифри и други знаци

☐ В бюлетината има отклонения, дължащи се на дефекти и грешки при производството, или когато върху нея има механични увреждания или зацапвания

☐ Когато в избирателната кутия бъде намерена бюлетина, отговаряща на изброените по-горе изисквания за действителност на гласа, но не е откъснат отрязъкът с поредния номер на бюлетината, гласът се брои за действителен, ако номерът на бюлетината съвпада с някой от номерата в кочаните, от които са откъсвани бюлетините в тази избирателна секция.

Приложение № 8

**ОПРЕДЕЛЯНЕ НА НЕДЕЙСТВИТЕЛНИТЕ ГЛАСОВЕ (БЮЛЕТИНИ)
ПРИ ПОПЪЛВАНЕ НА ПРОТОКОЛА НА СИК**
(*Раздел IV, т. 2 и 2.1 от Методическите указания)*

☐ Бюлетината не е по установен образец;

☐ На гърба на бюлетината няма два печата на СИК

☐ Вотът на избирателя е отбелязан със знак, различен от „Х“ или „V“

☐ Върху квадратче или кръгче в бюлетината знакът „Х“ или „V“ не е отбелязан с химикалка, пишеща със син цвят

☐ Върху бюлетината има отбелязване в повече от едно квадратче (на партия, коалиция, независим кандидат или в квадратчето “Не подкрепям никого”)

☐ Знакът„Х“ или „V“ засяга повече от едно квадратче за гласуване, така че не може да се определи еднозначно вотът на избирателя

☐ Върху бюлетината има вписани символи, като букви, цифри и други знаци

☐ В бюлетината няма отбелязан вот на избирателя (празна бюлетина)

☐ Когато в избирателната кутия бъде намерена бюлетина, отговаряща на изискванията за действителност на гласа, но не е откъснат отрязъкът с поредния номер на бюлетината, гласът се брои за недействителен, ако този номер не съвпада с никой от номерата в кочаните, от които са откъсвани бюлетините в тази избирателна секция